

SUUDİ ARABİSTAN BİLGİ NOTU

TEMMUZ
2023

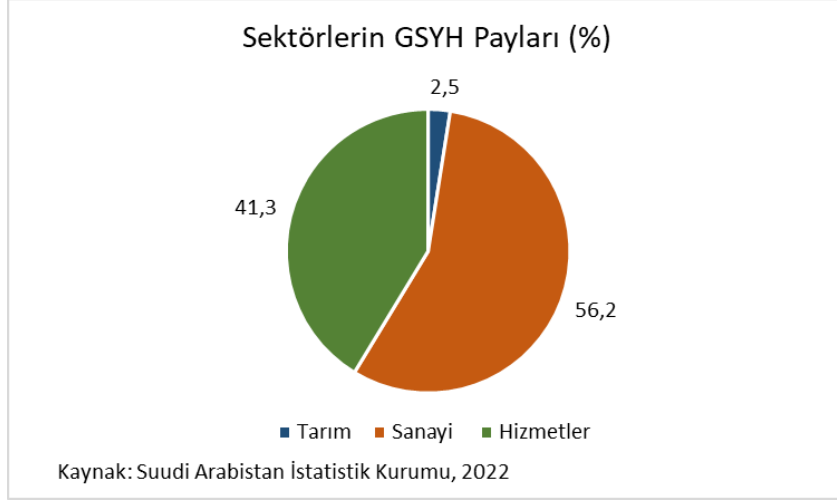
GÜNCEL VERİLER

MAKROEKONOMİK
GÖSTERGELER VE TAHMİNLER

GÖSTERGE	DEĞER	2021	2022	2023 (tahmini)
GSYH (cari fiyatlarla)	Milyar USD	868,5	1.108,1	1.061,9
Büyüme	%	3,9	8,7	3,1
Nüfus	Milyon Kişi	34,1	34,7	35,4
Kişi Başı Gelir	USD	25.464	31.850	29.992
Enflasyon	%	3,0	2,4	2,8
İşsizlik Oranı	%	6,6	-	-
Cari Denge / GSYH	%	5,1	13,8	6,2
Bütçe Dengesi / GSYH	%	-2,3	2,5	-1,1
İhracat	Milyar USD	267,5	411,2*	-
İthalat	Milyar USD	152,3	189,9*	-

Kaynak: IMF KEG Nisan 23, Trademap, Suudi Arabistan İstatistik Ofisi, *: Geçici

1. SUUDİ ARABİSTAN EKONOMİSİ GENEL GÖRÜNÜMÜ

Suudi Arabistan'da petrol bulunmadan önce ekonomi, ticaret, tarım ve Hac mevsiminde gelen hacıların harcamalarından sağlanan gelirlere bağlıydı. Petrolün bulunmasıyla birlikte ekonominin karakteri değişmiş, petrol ekonominin merkezi haline gelmiştir. 1970'lerde ve 80'li yıllarda ekonomik anlamda patlama yaşayan Suudi Arabistan, çoğu gelişmekte olan ülkenin aksine bol miktarda sermayeye sahipti ve bir zamanlar az gelişmiş olan ülkeyi bu sayede gelişmiş bir devlete dönüştüren kalkınma projeleri geliştirdi.

Günümüzde hala enerji sektörü gelirleri ile beslenen Suudi Arabistan'ın 297 milyar varil petrol rezervi olduğu ve dünya petrolünün yaklaşık %22-25'ine sahip olduğu tahmin edilmektedir. Bununla birlikte ülkede 6 trilyon metreküp doğalgaz rezervi bulunmaktadır. Bu miktar tüm dünya rezervinin %3-4'ünü oluşturmakla birlikte İran ve Katar'daki rezervlerden daha düşüktür.

Petrol endüstrisine bağımlı olan Suudi Arabistan, bu durumu azaltmak ve daha çeşitli bir ekonomi oluşturmak için çeşitli reformlar ve stratejiler uygulamaktadır. Vizyon 2030 adı verilen bu kapsamlı program, ülkeyi sürdürülebilir bir ekonomiye dönüştürmeyi hedeflemektedir. Turizm, finans, ulaşım, enerji ve teknoloji gibi sektörleri geliştirerek ülkenin gelir kaynaklarını çeşitlendirmeyi ve özel sektörün rolünü artırmayı amaçlamaktadır.

Suudi Arabistan, büyük altyapı projelerine yatırım yapmaktadır. Özellikle Riyad şehrine yönelik gelişim projeleri, gayrimenkul sektöründe büyük bir büyümeye yol açmıştır. Ayrıca, Suudi Arabistan, teknolojiye yatırım yaparak dijital dönüşümü teşvik etmekte ve yenilenebilir enerji kaynaklarını geliştirmek için önemli adımlar atmaktadır.

Hükümetin öncelikli hedefi, tabii kaynaklara ve yabancı emeğe bağımlılığı azaltmaktır. Bunun için yerli sanayinin gelişmesi teşvik edilirken, yabancı işçi çalıştırılması üzerine sınırlamalar getirilmiştir.

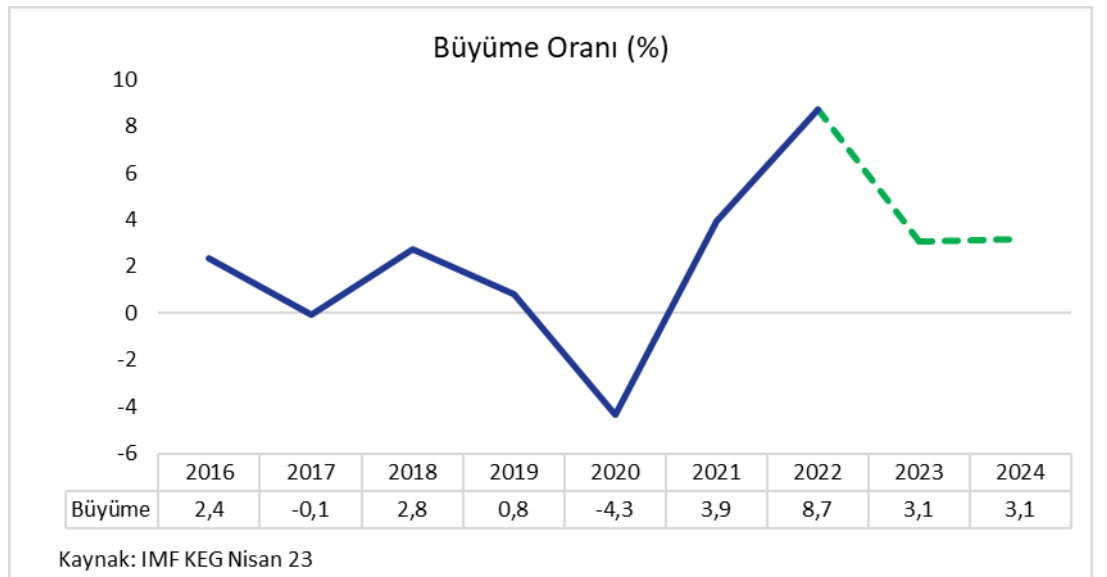
Petrol dışındaki sektörler, ekonominin çeşitlendirilmesine yönelik çalışmalarla birlikte giderek önem kazanmaya başlamıştır ancak sanayi sektörü, ülkenin petrole olan bağımlılığını azaltmada önem arz etse de sektördeki büyük pay petrokimya ürünlerine aittir. 2022 verilerine göre imalat sanayi GSYH'nin yaklaşık %15,4'ü oluştururken, ham petrolün rafinasyonu bu miktarın %6,3'ünü meydana getirmektedir.

2. BÜYÜME

Suudi Arabistan ekonomisi petrol fiyatları, petrol üretimi ve OPEC'in fiyat politikaları ile yakından ilişkilidir. 2016 yılında, düşük petrol fiyatlarına yanıt verebilmek için hükümet temel politika değişikliğine başlamış ve Vizyon 2030 adı verdiği yeni reformu açıklamıştır. Böylece, bahsedilen yılda ülke ekonomisi %2,4 genişlemiştir. 2017 yılında petrol üretiminin azalması ülkenin %0,1 daralmasında etkili olmuştur. Takip eden yılda ise yapısal reformların uygulanması ve petrol fiyatlarının ılımlı yükselişi beraberinde ülkenin %2,8 büyümesini getirmiştir.

2020 yılında Suudi ekonomisi güçlü mali kaynaklar sayesinde diğer ülkelere kıyasla salgından nispeten daha az etkilenmiştir. Ekonomisi %4,3 daralan Suudi Arabistan kısıtlamaların kalkmasıyla birlikte petrol dışı sektörde güçlü büyümeler kaydetmiştir. Bununla birlikte, 2020 yılında düşük seyreden petrol fiyatlarının 2021 yılında yeniden artmaya başlaması bu yılda ülke ekonomisinin büyümesini destekleyerek ülkenin %3,9 büyüme kaydetmesini sağlamıştır.

2022 yılında özellikle kadınlar için daha yüksek istihdamla desteklenen petrol dışı sektördeki toparlanma ve petrol üretiminin artması bu yıldaki %8,7 genişlemenin destekleyicisi olmuştur. Bu yılda petrol dışı sektör büyümesi %6 civarına yakın olmuştur. Bunlara ek olarak, Suudi Arabistan bu yıl kaydettiği büyüme ile tahmini %7,6 olan IMF'in beklentileri üzerinde bir genişleme kaydetmiştir.

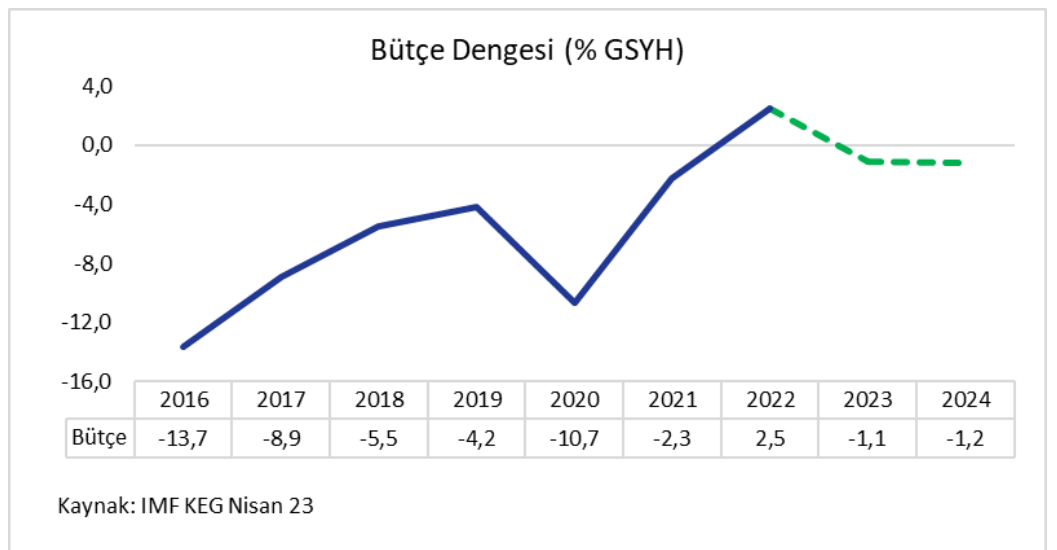
3. BÜTÇE DENGESİ

Ülkenin kamu gelirlerinin yaklaşık %85'i petrol sektöründen elde edilmektedir. Dolayısıyla, petrol fiyatları ile bütçe dengesi yakından ilişkilidir. Ülke 20 yıllık dönemin 10 yılında GSYH cinsinden bütçe açığı vermiştir. Özellikle 2014 yılından sonra yüksek miktarda verilen bütçe açığı ülkeyi bir dizi önlem almaya zorlamıştır. 2015 yılında, %15,8 ile son 10 yılın en yüksek bütçe açığı verilmiştir. Bu durum, 2017 yılında benzin ve elektrik fiyatlarının yükseltilmesi, yeni vergilerin getirilmesi gibi değişiklikleri getirmiştir.

2018 yılında ise, petrol dışı gelirlerin artması için %5 oranında KDV uygulanmaya başlanmıştır. Bu uygulama ile birlikte ülkenin GSYH cinsinden bütçe açığı %5,5'e gerilemiştir. Bütçe, devam eden yılda toparlanma sinyallerini verse de salgın ile birlikte petrol fiyatları düşmeye başlayınca bu durum tersine dönmüştür. 2020 yılında kamu gelirlerini artırmak için bazı istisnalar dışında çoğu mal ve hizmet için KDV oranı %15'e çıkarılsa da, bu yıl GSYH cinsinden %10,7 açık vermiştir.

2021 yılında ise KDV oranının yüksek seyretmeye devam etmesi bununla birlikte petrol gelirlerinin artması bütçeye olumlu yansımış ve açığın GSYH'nin %2,3'üne gerilemesini sağlamıştır.

2022 yılında artan petrol dışı gelirler, petrol ihracatından elde edilen yüksek gelirler ve daha fazla vergi toplamak için vergi politikası ile gelir idaresinde yapılacak iyileştirmeler kamu maliyesine olumlu yansımıştır. Ayrıca Vizyon 2030 kapsamındaki reform ivmesi kontrollü enflasyon ve esnek bir finans sektörü toparlanmasına yardımcı olmuştur. Böylelikle 2015'ten sonra ilk defa GSYH cinsinden %2,5 bütçe fazlası verilmiştir.

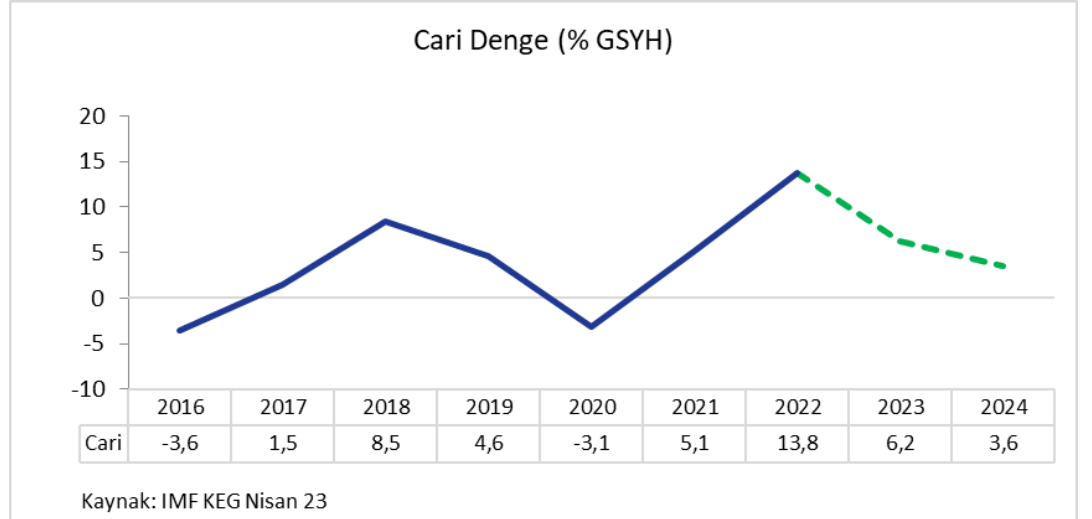

4. CARİ DENGESİ

Suudi Arabistan cari dengesi genellikle fazla veren bir yapıdadır. 2015, 2016 ve 2020 yılları haricinde cari fazla verilmiştir. 2015 yılında 57 milyon USD ile en yüksek cari açık verilmiş, mal ve hizmet dengesinin ilk kez açık vererek 30 milyon USD civarında gerçekleşmesi bu yıldaki açığın açıklayıcısı olmuştur. 2016 yılından sonra ise gündeme gelen yeni reformlar etkisini göstermeye başlamış, ihracat toparlanmış ve ülke 2017-2018 yılında sırasıyla %1,5 ve %8,8 cari fazla vermiştir.

2020 yılında ise, salgının etkisiyle mal ve hizmet dengesinin yalnızca 4 milyon USD fazla vermesi, ikincil giderlerin ise 39 milyon USD olarak gerçekleşmesi ülkenin GSYH cinsinden %3,1 açık vermesine neden olmuştur. 2021 yılında ise yüksek petrol fiyatları ve artan petrol üretimi cari hesabı toparlamış ve petrol kaynaklı güçlü ihracat ile GSYH cinsinden %5,1 fazla verilmiştir. Takip eden yılda petrol fiyatlarının yüksek seyretmeye devam etmesi ve petrol üretiminin artması ile öncü verilere göre dış ticaret fazlasının %95 civarında artış göstermesi cari fazlayı olumlu etkilemiş ve GSYH cinsinden %13,8 fazla vermesini sağlamıştır.

5. SWOT ANALİZİ

Güçlü Yönleri:

- Suudi Arabistan, dünyanın en büyük petrol rezervlerine sahip ülkelerden biridir. Bu zenginlik, ülkenin petrol ihracatından önemli gelir elde etmesini sağlar.
- Suudi Arabistan, Orta Doğu'nun merkezinde stratejik bir konuma sahiptir. Bu da lojistik açıdan avantajlar sağlar ve bölgesel ticarete olanak tanır.
- Suudi Arabistan hükümeti, Vision 2030 adlı bir reform programı başlatarak ekonomik çeşitlendirme ve sürdürülebilir büyümeyi hedeflemiştir. Bu program, ekonomik yapının dönüştürülmesi için birçok fırsat sunar.

Zayıf Yönleri:

- Suudi Arabistan'ın ekonomisi hala büyük ölçüde petrol endüstrisine bağımlıdır. Bu durum, petrol fiyatlarındaki dalgalanmalardan etkilenme riskini beraberinde getirmektedir.
- Suudi Arabistan, yerel işgücü kaynaklarını verimli bir şekilde kullanmakta zorluklar yaşamaktadır. Özellikle özel sektördeki istihdam oranı düşüktür ve yabancı işçi gücüne bağımlılık devam etmektedir.
- Eğitim sistemi, işgücü becerilerinin geliştirilmesi ve yenilikçilik konusunda zayıflıklar gösterebilir. Bu, ülkede istihdam yaratma ve teknolojik ilerlemeyi sınırlayabilir.

Fırsatlar:

- Vision 2030 programı, Suudi Arabistan'ın ekonomik yapısını çeşitlendirmek için birçok fırsat sunmaktadır. Turizm, finans, ulaşım, enerji ve teknoloji gibi sektörlerde büyüme potansiyeli vardır.
- Suudi Arabistan, altyapı projeleri ve diğer sektörlerde yapılan yatırımları teşvik etmektedir. Yabancı yatırımcılar için çekici fırsatlar mevcuttur.
- Suudi Arabistan, genç bir nüfusa sahiptir ve bu genç nüfus, işgücü potansiyeli ve yenilikçilik açısından önemli bir fırsat sunar.

Tehditler:

- Petrol tesislerine yönelik herhangi bir saldırı, ülkenin sektöre olan bağımlılığı göz önüne alındığında, genel ekonomi için oldukça zararlı olabilecek sonuçlar oluşturabilir.
- Artan siyasi ve güvenlik riskleri algısı bazı yatırımcıları vazgeçirebilir ve maliyetleri artırabilir.

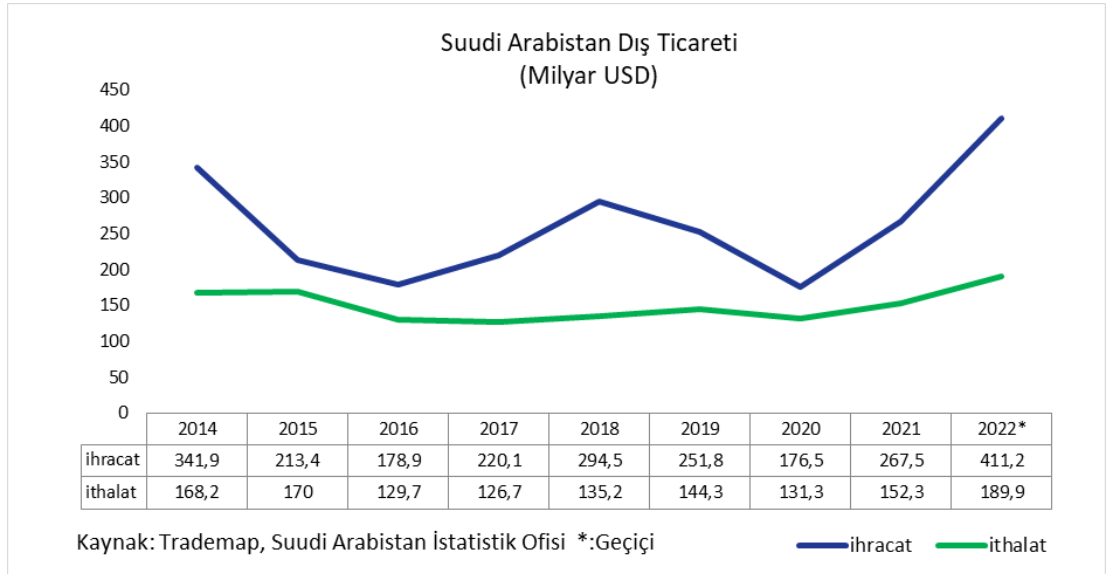

6. DIŞ TİCARET

Suudi Arabistan dış ticaretinde genellikle fazla vermektedir. 2014 yılında 510 milyar USD olan dış ticaret hacmi takip eden yıllarda bu seviyenin altında kalmıştır. 2016 yılında ihracatın %16, ithalatın %24 daralma yaşamasıyla birlikte ticaret hacmi 308 milyar USD ile 7 yılın en alt seviyesini test etmiştir.

2019 yılında 252 milyar USD civarında gerçekleşen ihracat salgın döneminde %30 daralarak 176 milyar USD'ye; ithalat ise aynı dönemde %9 daralarak 131 milyar USD'ye gerilemiştir. Böylece, 2016 yılındaki düşük ticaret hacmine geri dönmüş ve dış ticaret fazlası da 45 milyar USD'ye gerilemiştir.

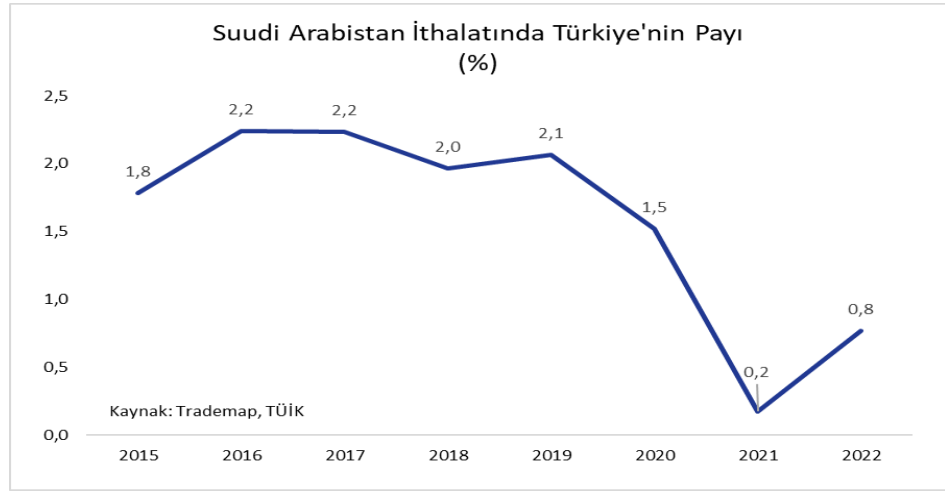
2021 yılında ise küresel ticaretin toparlanması ile birlikte ihracat %52 artarak 267 milyar USD'ye ithalat ise %16 artarak 152 milyar USD'ye yükselmiştir. Böylece, 115 milyar USD dış ticaret fazlası verilmiştir. 2022 yılının öncü verilerine göre Suudi Arabistan ihracatı bir önceki yıla kıyasla %54 artarak 411 milyar USD'ye ithalat ise %25 artarak 190 milyar USD civarına yükselmiştir. Böylece dış ticaret hacmi 601 milyar USD ile son yılların en yüksek seviyesine ulaşırken dış ticaret dengesi 221 milyar USD seviyesine yükselmiştir.

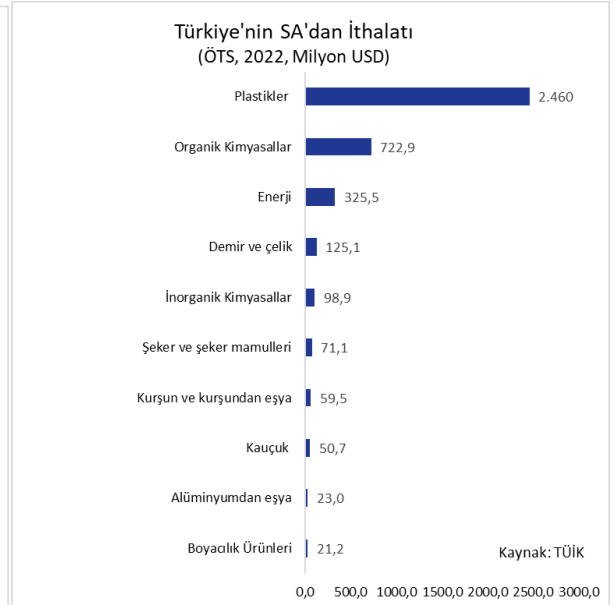
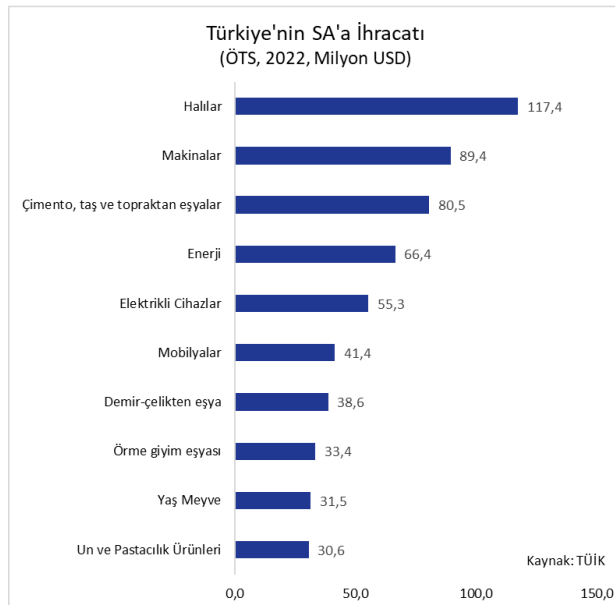

Türkiye'nin ülkeye olan ihracatının yıllar içerisinde düşüş göstermesiyle birlikte Suudi Arabistan'ın ithalat pazarından alınan pay da düşüş göstermiştir. İhracatın yüksek olduğu 2016 yılında ülkenin ithalat pazarından alınan pay %2,2 civarındayken 2021'de Türkiye'nin ülkeye olan ihracatının dip noktayı görmesiyle pazardan alınan pay da %0,2'ye gerilemiştir. 2022 yılında ise pay %0,8'e yükselmiştir.

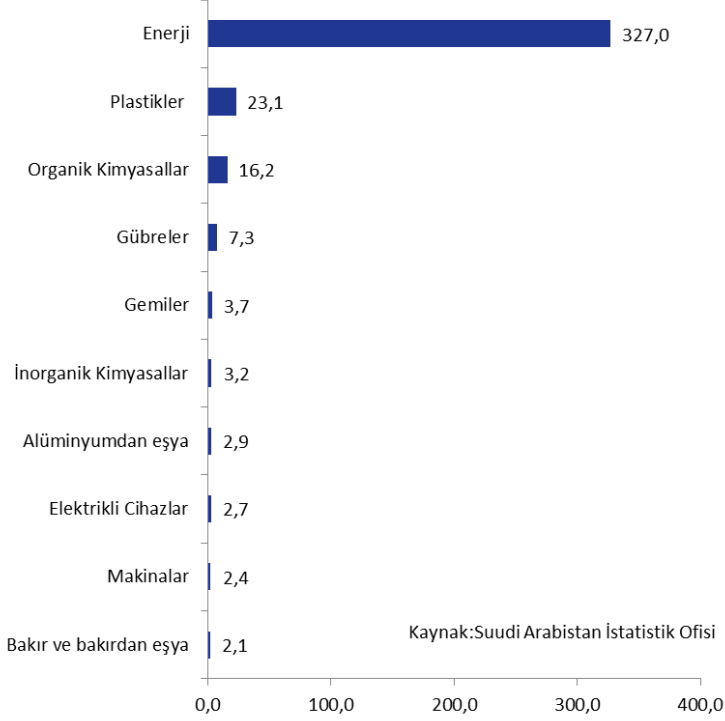
Buna ek olarak, Suudi Arabistan 2022 verilerine göre ülkenin ithalatında öne çıkan ülkeler arasında Çin, ABD, BAE, Hindistan ve Almanya yer almaktadır. Türkiye ise 41. Sırada yer almaktadır.

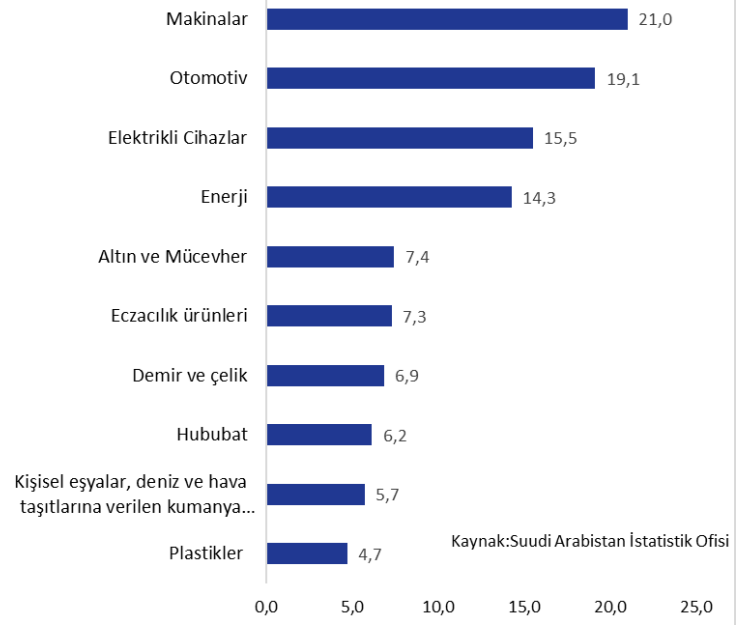
Ürün bazında ise, 2022 verilerine göre Suudi Arabistan ihracatının %79'unu enerji sektörü oluşturmaktadır. %12'lik payı ise sırasıyla plastikler, organik kimyasallar ve gübreler oluşturmaktadır. İthalatta ise, makinalar, otomotiv ve elektrikli cihazlar başlıca sektörler olup ülke ithalatının sırasıyla %11 %10 ve %8'ini oluşturmaktadır.

Suudi Arabistan İhracatı (2022, Milyar USD)

Suudi Arabistan İthalatı (2022, Milyar USD)

7. TÜRKİYE İLE DİŞ TİCARETİ

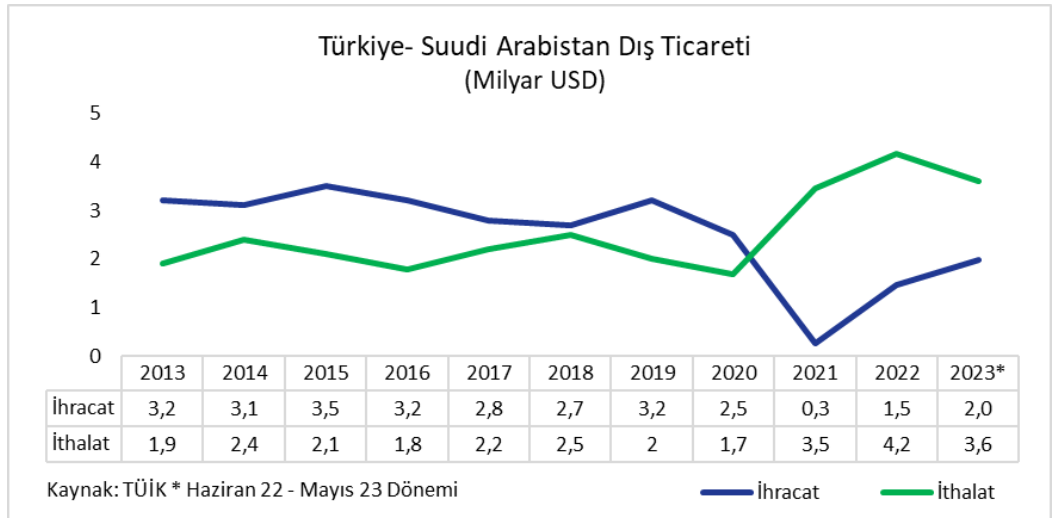
Türkiye Suudi Arabistan ile olan ticaretinde 2021 yılı haricinde net ihracatçı konumundadır. Genellikle Suudi Arabistan ile ticaret hacmi 5 milyar USD seviyesinde gerçekleşmiştir. 2015 yılında toplam 5,6 milyar USD ticaret hacmi son 7 yılın yaşanan en yüksek seviyesini yaşamıştır. Takip eden yıllarda hacim giderek düşmüştür.

2020 yılında ihracatın %22, ithalatın ise %15 daralması sonucunda ticaret hacmi 4,2 milyar USD seviyesine gerilemiştir. 2021 yılında ise ihracat %89 daralarak 300 milyon USD seviyesine gerilemiş ve en dip noktasını görmüştür. Bu ciddi düşüş büyük çoğunlukla, 2020 yılında ihraç edilen halılar sektörünün 2021 yılında %100 ivme kaybetmesi ile makinalar sektörünün %82 daralmasından kaynaklanmıştır. Aynı dönemde ithalat ise neredeyse %100 artarak 3,5 milyar USD'ye yükselmiştir. Böylece, bu yılda ilk defa Suudi Arabistan'a karşı 3,2 milyar USD dış ticaret açığı verilmiştir

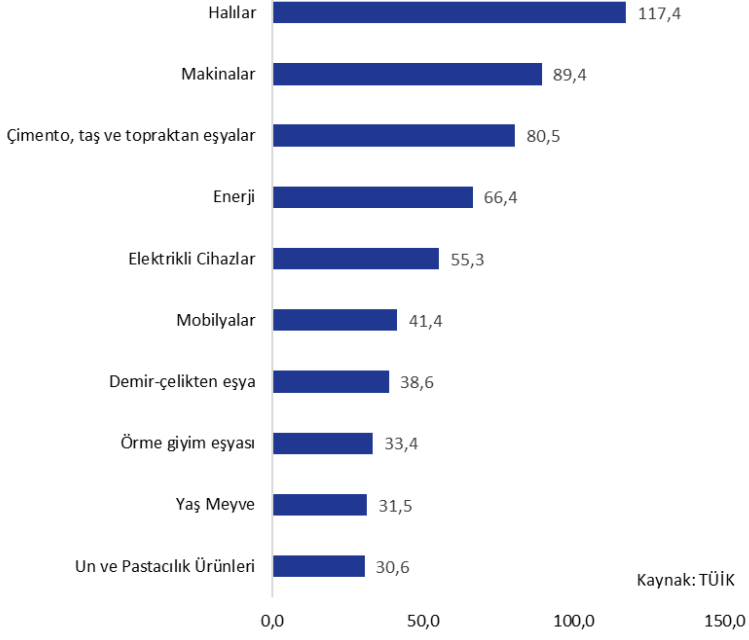
2022'de ise Suudi Arabistan'a olan ihracat bir önceki yıla kıyasla %450 artarak 1,5 milyar USD'ye; ithalat ise aynı dönemde %20 artarak 4,2 milyar USD'ye yükselmiştir. Nitekim, ihracattaki bu yükselişe rağmen 2021 yılı öncesi seviye yakalanamamıştır. Dış ticaret açığının 2,7 milyar USD'ye gerilediği bu yılda ithalattaki artış ile birlikte dış ticaret hacmi 5,6 milyar USD'ye ulaşmıştır.

2023 yılının ilk 5 ayında ise ihracat bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla %100'ün üzerinde bir artış göstererek 1,1 milyar USD'ye yükselmiştir. Buna karşın aynı dönemde ithalat %30 daralarak 1,2 milyar USD'ye gerilemiştir.

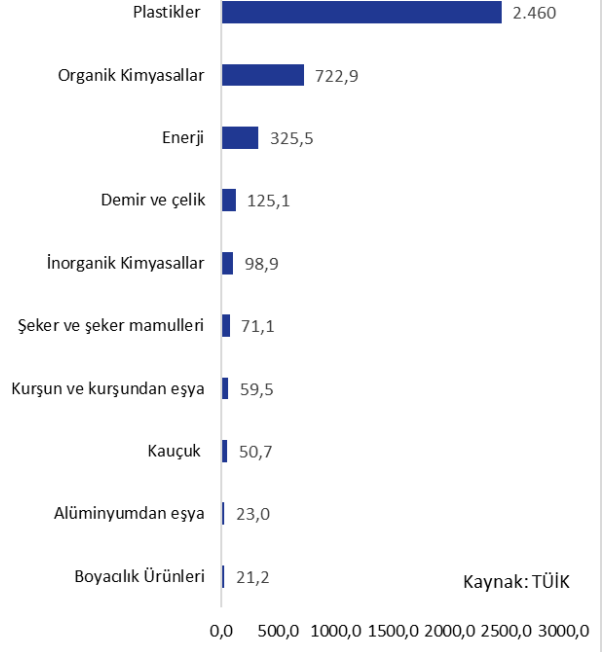
Ürün bazında ticarete göre, ülkeye olan ihracatın %13'ünü halılar, %10'unu makinalar ve %9'unu çimento,taş topraktan ürünler oluşturmaktadır. İthalatta ise plastikler %61'i ve organik kimyasallar %18'i oluşturmaktadır.

Türkiye'nin SA'a İhracatı (ÖTS, 2022, Milyon USD)

Türkiye'nin SA'dan İthalatı (ÖTS, 2022, Milyon USD)

DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER KURULU

Huzur Mahallesi, Azerbaycan Caddesi Skyland Sky Office No: 4
B Blok Kat: 21-22 Seyrantepe 34485 Sarıyer/İstanbul

www.deik.org.tr • info@deik.org.tr

     /deikiletisim | www.deik.org.tr